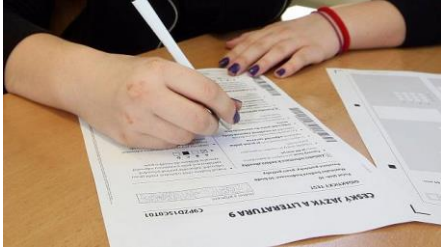
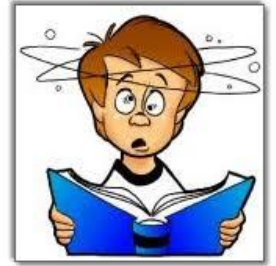

13_český jazyk_9.AB_jazykověda, jazyková kultura

Milí devátáci,

zdravím Vás a věřím, že to vysněné pondělí se ctí zvládnete a svým výsledkem ukážete, že čeština je Vaše kobyla. Tento týden máte lehké učivo o jazykovědě a jazykové kultuře. Též nahlédneme do literárního okénka – zajdeme do divadla...za odměnu...za to vynaložené úsilí..

Většinu úkolů máte z Hravé češtiny, tak si prosím do Teams napište čísla stránek, která se liší od mého vydání. Bystrá hlava si hravě poradí, protože máte vždy vloženo řešení. Děkuji za pochopení.

Tento týden Vás čeká kontrola mít vše v pořádku.

písemností, tak doufám, že budete

A teď s chutí do toho 😊 RCH

😊 JAZYKOVÝ ROZBOR 😊 Úkoly vypracuj do školního sešitu (zadání nemusíš psát, očíslej a piš jen odpověď). Toto cvičení mi pošli do 10. června 2020 nebo vypracuj v Teams.

Václav Havel (1936 – 2011)

„Inspirující osobností, která dokazuje, že o všech velkých věcech musí před jejich uskutečněním někdo snít.“ (řekl o Václavovi Havlovi americký politik Henry Kissinger)¹

Kulturní svět poznal Václava Havla jako autora originálních absurdních dramát. Když tyto hry Václav Havel psal, byl ve své zemi jako autor zakázán, pronásledován a několikrát i vězněn. Proto byly hrány především v zahraničí. Havel patřil k hlavním osobnostem disidentského hnutí v Chartě 77. V roce 1989 po pádu komunistického režimu se stal československým prezidentem. Poté byl znovu zvolen jako prezident České republiky, v této funkci setrval do roku 2003.

- 1) Na začátku cvičení je kurzívou napsaná myšlenka amerického politika. Jaké je synonymum ke slovu *myšlenka* mezi slovy přejatými?
- 2) Urči mluvnické kategorie u slova *inspirující*.
- 3) Urči slovesný rod:
Byl zakázán
Psal
- 4) Co znamená slovo *disident*.
- 5) Od slova *autor* napiš dvě přídavná jména a urči jejich druh.

¹ KVAČEK, Robert. *České dějiny II.* 1 : SPL - Práce, 2002. Česká společnost za druhé světové války, s. 233.

6) Urči slovní druhy:

jako –

Když –

Hnutí –

7) Z první věty vypiš základní skladební dvojici a urči druh přísudku.

8) Urči druh vedlejší věty ve druhém souvětí.

9) Napiš dvě slova příbuzná ke slovu republika.

10) Napiš názvy dvou divadelních her, které Václav Havel napsal.

😊 **NOVÉ UČIVO** 😊 V Teams máš vloženou v souborech prezentaci, tak se na ni podívej a poté si otevři sešit TEORIE a zapiš si. Obory jazykovědy zkus správně přiřadit.

JAZYKOVĚDA (LINGVISTIKA)

- věda o jazyce a jeho užívání

Obory jazykovědy:

Spojte pojmy s jejich významy.

Lingvistika	nauka o správné výslovnosti
Ortoepie	nauka o vlastních jménech
Lexikologie	pravidla pravopisu
Frazeologie	nauka o sestavování slovníků
Lexikografie	teorie větné skladby
Etymologie	nauka o zvukové stránce jazyka
Ortografie	filologie
Syntax	nauka o původu slov
Fonetika	nauka o slovní zásobě
Onomastika	nauka o ustálených slovních spojeních
Stylistika	teorie slohu/stylu

JAZYKOVÁ KULTURA Z níže uvedeného článku v rámečku vypiš charakteristiku jazykové kultury.

„Jazyková kultura je součástí kultury vůbec. Řeč je neoddelitelnou součástí našeho života, vždy bychom měli mít na paměti slušnost, zdvořilost, úctu k druhým lidem, skromnost, ale i zdravé sebevědomí, smysl pro humor, pochopení pro vážnost situace.

Jazykovou kulturou se rozumí nejen jazyková správnost z hlediska gramatiky, stylu a kodifikace, ale také vhodnost a přiměřenost vzhledem k adresátovi, jazyková pestrost, srozumitelnost a originalita. Jazyková kultura je tedy úroveň vyjadřování jako taková, týká se všech projevů člověka ve všech situacích. Jazyková kultura jednotlivce pak souvisí s jeho charakterem a odpovědností k jazyku. Podporuje ji zejména jazyková výchova ve škole, čtení a kulturní vzdělávání obecně. V jazykové rovině se projevuje prostředky k dorozumívání a o tu pečují zejména jazykovědci. V rovině řeči, tedy rovině osobní, je individuálním projevem jedince a pečuje o ni sám uživatel jazyka. Odborný zájem o českou jazykovou kulturu se začal objevovat na konci čtrnáctého století našeho letopočtu. K jazykové kultuře patří mnoho aspektů. Důležitá je i slohová vytržbenost mluvčího, srozumitelné a jasné vyjadřování, správné a vhodné využívání jazyka podle jazykových norem a zvyklostí, působivé a přesvědčivé vyjadřování.“

😊 **PRÁCE V HRAVÉ ČEŠTINĚ** 😊 Dneska dostanete úkoly hlavně z Hravé češtiny, bude toho více, ale žádné složitosti. Vypracuj úkoly na stranách 45, 47 a 48.

😊 **LITERÁRNÍ OKÉNKO** 😊 Máte za sebou první velkou životní zkoušku, a proto je třeba Vás odměnit. Půjdeme do divadla..do kina...seznámíme se s dramatikem Václavem Havlem. V Teams máte k tomuto tématu připravenou prezentaci. Podívej se a následně si otevři literární sešit a opiš rámeček.

VÁCLAV HAVEL - dramatik

- v 60. letech 20. století v **Divadle Na zábradlí**, kde jej také proslavily **hry Zahradní slavnost** a **Vyrozumění**
- zobrazuje skutečnost jako nesmyslnou
- vyjadřuje pocity bezmoci osamocenému člověka a ztrátu schopnosti dorozumění
- ukazuje člověka jako ohroženého civilizací, kterou sám stvořil.
- jeho tvorbu ovlivnilo **ABSURDNÍ DRAMA** - rysy:
 - a) odstranění souvislého děje
 - b) ztráta dorozumivací funkce jazyka
 - c) fráze a plané tlachání
 - d) groteskní prvky a černý humor

PRÁCE S TEXTEM:

Zahradní slavnost – hra má 4 dějství. Rodiče nabádají svého syna Huga, aby se konečně rozhodl, co chce v životě dělat. Velké naděje vkládají do otcova přítele Kalabise, který však na smluvenou schůzku nepřijde, protože se musí zúčastnit zahradní slavnosti Likvidačního úřadu, kam se pak odhodlá odejít i Hugo. Hugo ztrácí svou osobní identitu a v závěru hry ho již matka ani otec nepoznají.

Ukázka:

Pludek: Milý synu! Kdo ví, kde má čmelák žihadlo, tomu nejsou kalhoty nikdy krátké! Když se řekne Jaroš, ozve se Jaroš, a to to jde. Základem života je názor na život. Myslíš, že si ho někdo udělá za tebe?

Hugo: Ano, tati. Jaroš. (Táhne.) Šach! (Přejde.)

Pludek: Slyšíš to, Boženo?

Pludková: Oldo, klid! Milý Hugo! Bez topůrka ani větel nezakopeš! Proto tvůj otec na dnešek pozval – no zeptej se otce, koho na dnešek pozval!

Hugo: Tati, koho jsi na dnešek pozval?

Pludek: Kolegu Kalabise! No – zeptej se matky, kdo je to kolega Kalabis?

Hugo: Mami, kdo je to kolega Kalabis?

Pludková: Bývalý spolužák tvého otce: No – zeptej se otce, co s kolegou Kalabisem jako kluk dělal?

Hugo: Tati, co jsi s kolegou Kalabisem jako kluk dělal?

Pludek: Rozbílili jsme okna!

Pludková: Bohatým sedlákům!

ÚSTNĚ SE ZAMYSLI:

1. Jaká atmosféra plyne z ukázky?
2. Jak na tebe ukázka působí?

😊 **A tady je ta slíbená odměna** 😊

<https://www.youtube.com/watch?v=Z6Y6wpdUTow> - je to trailer na film V. Havla Odcházení. Příběh filmu je motivován zlomovým bodem v lidském životě. Vás také jeden takový zlomový okamžik potkal. Na pozadí filmového děje se objevuje motiv změny: každou vteřinu něco přichází a něco nenávratně odchází...nevíme, odkud se všechno vynořuje a ještě nevíme, kam se to zanořuje...(upraveno z oficiálního textu distributora filmu).

PŘEJI VÁM, AŽ SE MÁTE VŽDY SÍLU SE VYNOŘIT A PLOVAT DÁL..

OBECNÉ VÝKLADY O JAZYCE

PROJEV MLUVENÝ A PSANÝ

1. Lidská řeč je důležitým prostředkem komunikace. Umiš vysvětlit význam těchto rčení a citátů?

Dobře mluvit může jen ten, kdo věci důkladně rozumí. (Cicero)

Ten který nemá o tématu

ani ponětí, nemá k němu co

přínosného říci.

Mluvíti stříbro, mlčeti zlato. (příslloví)

Je skvělé, když člověk umí

mluvit a vyjadřovat se, ale je

dobré vědět kdy mlčet.

Použivej radši uši než jazyka. (Seneca)

Více než mluvit je umět

naslouchat a porozumět.

2. Jaký je rozdíl mezi projevem mluveným a psaným? Přiřadiš charakteristiky správně?

- přímý kontakt s adresátem
- složitější souvětí
- kontaktní slova (hele, ty...)
- různé typy písma
- prvky nespisovné češtiny
- přehledné členění textu

Mluvený	Psaný
přímý kontakt s adresátem	složitější souvětí
kontaktní slova (hele, ty...)	různé typy písma
prvky nespisovné češtiny	přehledné členění textu

3. Při mluveném projevu hrají roli také gesta a mimika. Odhadneš, jaké emoce jsou na obrázku?

rozčilení

radost

smutek

vyčkávání

4. Najdeš v následujících větách slova, která jsou častá v mluveném projevu, i když jsou úplně zbytečná?

Chtěl jsem prostě říct, aby bylo prostě jasno. prostě

Ten chlap šel s tím klukem k tomu domu. ten, tím

On byl jako v pořádku a šel jako domů. jako

Znáš další tzv. parazitní slůvka? Proč je vlastně lidé používají? ehm, no, takže

5. V osmiáměrce se skrývá 11 slohových útvarů. Které z nich patří k písemnému projevu?

1. R eferát	7. Úvaha
2. L íčení	8. D ialog
3. P roslov	9. V yprávění
4. V ýklad	10. D opis
5. P opis	11. Z práva
6. O známení	

JAZYKOVĚDA A JEJÍ DISCIPLÍNY

1. Pokud správně vylouštíš obrázkovou hádanku, dozvíš se název nauky o českém jazyce.

Tajenka: GRAMATIKA

2. Představ si, že jsi uznávaný jazykovědec a máš rozhodnout, kam zařadíš následující tvrzení. Které vědy se jimi budou zabývat?

Souvětí soufavné má alespoň 2 hlavní věty a libovolný počet vět vedlejších. syntax/skladba

Soustavu českých hlásek tvoří samohlásky a souhlásky. hláskoslovní/názvoslovní

Slovní druhy ohebné můžeme skloňovat nebo časovat. tvaroslovní

Nářečí jsou vymezena územně. dialektologie

Popis může být dynamický nebo statický. stylistika

Slovní zásoba je tvořena vrstvami národního jazyka. lexikologie

Nápověda: stylistika, lexikologie, tvaroslovní, dialektologie, skladba, hláskoslovní/názvoslovní

3. Budeš umět přiřadit k jednotlivým jazykovědným disciplínám český název? Pomůže ti internet.

Tajenka: ČEŠTINA

4. Přiřaď správně, co by ke slovu DOMŮ mohli říct.

JAZYKOVÁ KULTURA

1. Které pojmy mohou charakterizovat jazykovou kulturu? Podtrhni je.

jazyková správnost, vulgarita, vhodná slovní zásoba, přiměřenost k situaci, nedbalost, chyby ve větné stavbě, výstižnost, pestrost, přesvědčivost, nevhodné výrazy, slohová vytříbenost

2. Podle obrázků poznáš, kde by měla být jazyková kultura samozřejmostí.

Napadají tě další místa?

Zamysli se nad tím, jestli tomu tak opravdu vždy je, a poznamenej si příklady, kdy tomu tak nebylo.

škola, literatura, média, televize, rozhlas, internet, úřady, kulturní akce aj.

3. Protože jsi znalec češtiny, nebude pro tebe problém nalézt vhodnější formulace.

To je hustý!

Mohl by ke mně tofrem naklusat?

Furt se snažím a vono nic.

.....To je opravdu zajímavé!.....

.....Můžeš ke mně okamžitě přijet?....

Pořád se snažím a stále mi to nejde.

4. O jazykovou kulturu pečují jazykovědci. Pokud vylúštiš tajenku, dozvíš se termín, který označuje odborníka pro český jazyk.

1. infinitiv slovesa jsem	6. písmeno X
2. $36 : 4 - 1$	7. potomek
3. synonymum ke slovu lok	8. zájmeno ukazovací
4. první žena	9. spojka odporovací
5. báseň Karla Hynka Máchy	

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

B	O	H	E	M	I	S	T	A
Ÿ	S	L	V	Á	K	Y	E	L
T	M	T	A	J	S	N	N	E

5. I mistr tesař se někdy utne, a proto se každému může stát, že si správnost svého projevu potřebuje ověřit. Obrázky ti napoví, kde máš hledat.

Na kterou oblast jazykových projevů se zaměřují?
 Pravidla českého pravopisu, Přehled české výslovnosti, Stručná mluvnice česká,
 Pravidla spisovné češtiny : gramatika, význam slova, syntax, morfologie.....